

БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Бууцагаан сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын хураангуй тайлан

Аудитын код: БНА-2024/157/НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn Баянхонгор хот 2024.02.05	Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, Тэргүүлэх аудитор: Б.Мөнхбат Утас: 99007576 Цахим хаяг: munkhbatb@audit.gov.mn Ахлах аудитор М.Алтантуяа Утас: 99061829 Цахим хаяг: altantuyam@audit.gov.mn Аудитор: Б.Нарангэрэл Утас: 99009293 Цахим хаяг: Narangerelb@audit.gov.mn Цахим хуудас: www.audit.mn
--	---

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

АГУУЛГА

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ	4
2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ	7
3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА	Error! Bookmark not defined.
4. АУДИТЫН ТАЙЛАН	Error! Bookmark not defined.
4.1 Ерөнхий зүйл.....	Error! Bookmark not defined.
4.2 Материаллаг байдал	Error! Bookmark not defined.
4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт	Error! Bookmark not defined.
4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал ..	Error! Bookmark not defined.
4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт.....	Error! Bookmark not defined.
4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	Error! Bookmark not defined.
4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал.....	Error! Bookmark not defined.
5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ	13
5.1 Төлбөрийн акт	13
5.2 Албан шаардлага	15
5.3 Зөвлөмж	17
6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ	18

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар

Нэг.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

310 дугаар байр, Лувсанданзанжанцангийн
өргөн чөлөө 3 дугаар гудамж, Номгон 1 дүгээр баг,
Баянхонгор сум, Баянхонгор аймаг, 64101
Утас: (976) 70442584

Цахим шуудан: procurement.bayankhongor@audit.gov.mn

Холын 02.23 № 2/39
танай _____ -ны № _____ -т

Сөрөг дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Бууцагаан сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан буруу илэрхийлэл нь материаллаг өргөн тархсан гэж үзсэн бөгөөд санхүүгийн тайланд үзүүлэх нөлөө тооцвол Бууцагаан сумын Засаг даргын тамгын газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан гэж үзэхээргүй байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан.

Аудитаар илэрсэн 322,299.1 мянган төгрөгийн нийт алдаа, зөрчил нь төлөвлөлтийн шатанд урьдчилан тогтоосон материаллаг байдлын түвшин болох 7,426.2 мянган төгрөгөөс хэтэрсэн бөгөөд бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно. Үүнд:

- Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг зөрчиж 2,714.5 мянган төгрөгийн хөрөнгийг зарцуулсан;
- Засаг даргын нөөц хөрөнгийг зарцуулахдаа 24,886.6 мянган төгрөгийг байгууллагын нярвын дансаар дамжуулан гүйлгээ хийсэн бөгөөд зарцуулалтын тайланг гаргаагүй, 30,738.4 мянган төгрөгийн гүйлгээ нь анхан шатны баримтаар нотлогдоогүй;
- Байгаль хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардлаас зарцуулж буй 7,998.0 мянган төгрөгийн төсөл, арга хэмжээг багийн засаг дарга нартай гэрээ байгуулан гүйцэтгүүлсэн;
- Байгууллагын даргын тушаалаар томилогдсон тооллогын комисс нь 141,959.0 мянган төгрөгийн хөрөнгийн тооллого хийгээгүй;
- Өмнөх оноос үүссэн 1,643.4 мянган төгрөгийн өглөгийг барагдуулаагүй, тооцоо нийлсэн акт үйлдээгүй

D- alban bichig 2024 A4 TOOT

5020225

- Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс 13,695.0 мянган төгрөгийн өвс тэжээл худалдан авахдаа гэрээ байгуулаагүй, хөрөнгийг хүлээн авсан акт үйлдээгүй байна.

Дээрх зөрчлүүд нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1 "Төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах", 6.4.8 "Төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх", 16 дугаар зүйлийн 16.5.5 "Батлагдсан төсвийн зориулалтын дагуу зарцуулах", 41.2.7 "Хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд хяналт тавих, хүрэх үр дүнг хангаж ажиллах", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.2 "Хөрөнгө, төлбөр тооцооны тооллогыг дараах тохиолдолд заавал хийнэ", 12.2.1 "Жилийн санхүүгийн тайлан гаргахын өмнө", 13 дугаар зүйлийн 13.1 "Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно", 20 дугаар зүйлийн 20.1.4 "хүчин төгөлдөр бус анхан шатны баримтаар, эсхүл анхан шатны баримтаар баталгаажаагүй ажил, гүйлгээг бүртгэхгүй байх", Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.3 "Хууль тогтоомжид зааснаас өөр хэлбэрээр тэтгэмж, шагнал, урамшуулал, дэмжлэг олгох", 15.2.3 "Сургалт, семинар, хурал, зөвлөгөөнийг цахим хэлбэрээр зохион байгуулж, бичиг хэрэг, тээвэр шатахуун, дотоод албан томилолт болон холбогдох бусад зардлыг хэмнэх", Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1 "Албан тушаалтан албан үүргээ гүйцэтгэхдээ өөрийн болон өөртэй нь хамаарал бүхий этгээдийн хувийн ашиг сонирхлыг хөндсөн захиргааны шийдвэр гаргах, удирдах, хяналт, шалгалт хийх, хариуцлага хүлээлгэх, гэрээ байгуулах, эдгээрийг хэлэлцэх, бэлтгэх, оролцох зэрэг үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно." гэсэн заалтуудыг тус тус зөрчсөн, мөн УСНББОУС-1 Санхүүгийн тайлангийн толилуулга, УСНББОУС-12 Бараа материал, УСНББОУС-17 Үндсэн хөрөнгө, санхүүгийн тайлангийн "Оршин байх", "Тохиолдсон байх", "Нийцсэн бөгөөд зохистой байх", "Тасалбар болголт", "Иж бүрэн байх", "Үнэлгээ ба хуваарилалт", "Ангилал", "Оршин байх" гэсэн батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Байгууллагын удирдлага нь санхүүгийн тайлангаа бэлтгэхдээ нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх зарчмыг ашигласан байна. Цаашид тус байгууллагын талаар чиг үүрэг нь өөрчлөгдөж татан буугдах, нэгдэх асуудал гараагүй тул байгууллагын тасралтгүй байдлын талаар нөхцөл үүсээгүй гэж үзсэн болно.

Аудитын гол асуудал

Аудитын дүгнэлтийн үндэслэл болгосон дээрх зөрчил дутагдал нь бидний урьдчилан тогтоосон материаллаг байдлаас хэтэрсэн, аудитыг гүйцэтгэхэд аудитын хамрах хүрээний хязгаарлалтыг ажил гүйлгээний хувьд хийх шаардлагагүй болон хангалттай, зохистой нотолгоог олж авах боломжгүй нөхцөл үүсээгүй тул бидний олж авсан нотолгоо нь аудитын дүгнэлтийн суурь болоход хүрэлцээтэй, зохистой гэж үзлээ.

Бусад асуудлын хэсэг

Байгууллагын удирдлага бусад мэдээлэлтэй холбоотой үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ.

Байгууллагын удирдлага бусад мэдээлэлтэй холбоотой үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ. Байгууллагын жилийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд 5 зорилтын хүрээнд 21 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөснөөс 95.0 хувийн гүйцэтгэлтэй гэж тайлагнасан байна.

Шалгагдагч байгууллагын санхүүгийн тайлангаас бусад үйл ажиллагааны тайлан, мэдээ, гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний биелэлт зэрэг мэдээлэлтэй танилцахад материаллаг буруу илэрхийлсэн зүйл илрээгүй.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

D- alban bichig 2024 A4 TOOT

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

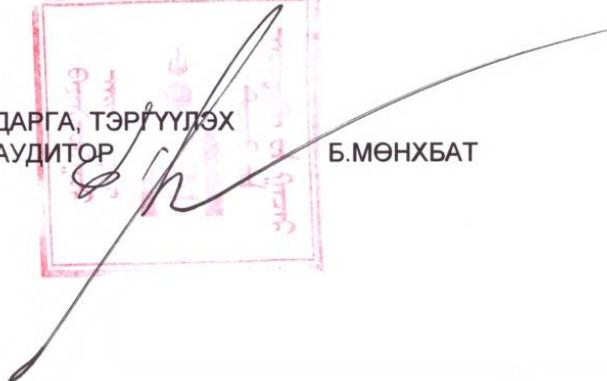
Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР Б.МӨНХБАТ

D- alban bichig 2024 A4 TOOT

Хоёр. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

/төгрөгөөр/			
Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	147,755,550.92	177,312,300.04
33	АВЛАГА	34,012.92	36,214,500.04
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	24,012.92	24,500.04
33200	Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	10,000.00	10,000.00
335	Бусад авлага	00.00	36,180,000.00
3352	Хувь хүмүүсээс авах авлага	00.00	36,180,000.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	147,721,538.00	141,097,800.00
351	Түүхий эд материал	3,900,000.00	13,695,000.00
35110	Тусгай зориулалттай материал	3,900,000.00	13,695,000.00
354	Хангамжийн материал	132,821,538.00	86,825,418.00
35410	Бичиг хэргийн материал	4,154,838.00	4,154,838.00
35440	Түлш, шатах тослох материал	300,000.00	300,000.00
35450	Барилгын засварын материал	4,392,000.00	8,892,000.00
35470	Бусад хангамжийн материал	123,974,700.00	73,478,580.00
35600	Мал амьтад	11,000,000.00	40,577,382.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	2,121,043,971.16	2,084,991,767.86
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	2,121,043,971.16	2,084,991,767.86
392	Биет хөрөнгө	2,103,043,971.16	2,066,991,767.86
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	4,736,867,225.71	4,788,862,183.71
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-2,852,573,280.12	-3,102,316,213.58
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	290,330,500.00	277,350,500.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-235,069,823.79	-226,417,853.48
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	232,817,023.00	210,941,121.00
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-184,978,436.40	-150,456,390.04
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	101,447,595.00	107,976,135.00
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-81,874,897.76	-77,246,721.07
39209	Зам, гүүрийн байгууламж	00.00	27,000,000.00
39213	Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	7,000,000.00	7,000,000.00
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	152,111,820.00	277,874,720.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-63,033,754.48	-73,575,713.68
393	Биет бус хөрөнгө	18,000,000.00	18,000,000.00
39301	Програм хангамж	13,978,000.00	13,978,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-13,978,000.00	-13,978,000.00
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	18,000,000.00	18,000,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	2,268,799,522.08	2,262,304,067.90
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	2,845,851.01	2,143,357.41
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	2,845,851.01	2,143,357.41
413	Өглөг	2,845,851.01	2,143,357.41
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	5,090.00	00.00
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	2,840,761.01	1,643,357.41
4136	Бусад өглөг	00.00	500,000.00
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	00.00	500,000.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	2,265,953,671.07	2,260,160,710.49
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	2,265,953,671.07	2,260,160,710.49
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	520,900,904.00	520,900,904.00
51101	Өмч: - төрийн	520,900,904.00	520,900,904.00
512	Хуримтлагдсан үр дүн	1,325,869,660.88	1,320,112,172.30
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	1,325,869,660.88	1,325,905,132.88
51220	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	-5,792,960.58
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	419,183,106.19	419,147,634.19
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	2,268,799,522.08	2,262,304,067.90

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

/төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	787,288,783.19	1,155,497,922.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	238,301,219.68	347,291,994.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	238,301,219.68	347,291,994.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	1,000,000.00	211,220.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	1,000,000.00	211,220.00
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого-БМ	129,533,305.9	268,027.192
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого -ҮХ	107,767,913.78	79,053,582.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	548,987,563.51	808,205,928.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	102,530,858.50	33,341,328.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	5,240,000.00	00.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	97,290,858.50	33,341,328.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	442,650,300.00	774,864,600.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	442,650,300.00	774,864,600.00
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	3,806,405.01	00.00
1330	Төсвийн захирагчдаас	3,806,405.01	00.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	1,020,150,227.91	1,190,508,964.10
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,020,150,227.91	1,190,508,964.10
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	990,219,029.91	1,148,052,213.38
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	245,794,635.78	404,161,497.57
210101	Үндсэн цалин	189,712,115.88	312,232,705.77
210102	Нэмэгдэл	32,719,975.90	91,928,791.80
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	1,145,000.00	00.00
210104	Урамшуулал	2,771,545.00	00.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	19,445,999.00	00.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	31,969,779.64	50,371,248.19
210201	Тэтгэврийн даатгал	21,311,528.42	34,252,448.58
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,636,093.16	4,029,699.82
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,200,463.18	3,223,760.09
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	515,141.04	805,939.96
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	5,306,553.84	8,059,399.74
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	34,513,503.40	45,517,978.16
210301	Гэрэл, цахилгаан	7,463,483.40	12,420,522.16
210302	Түлш, халаалт	27,050,020.00	32,597,656.00
210303	Цэвэр, бохир ус	00.00	499,800.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	51,598,632.80	146,239,037.64
210401	Бичиг хэрэг	2,763,500.00	3,838,630.00
210402	Тээвэр, шатахуун	45,798,982.80	62,035,082.40
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	921,700.00	4,045,800.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	960,000.00	9,936,955.24
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	1,154,450.00	6,436,550.00
210408	Бараа материал акталсны зардал	00.00	59,946,020.00
2105	Нормативт зардал	3,562,500.00	00.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	3,562,500.00	00.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	72,875,818.79	11,958,200.00
210604	Урсгал засвар	72,875,818.79	11,958,200.00
2107	Томилолт, зочны зардал	3,824,000.00	5,540,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	3,560,000.00	5,540,000.00
210703	Зочин төлөөлөгч хүлээн авах	264,000.00	00.00

Бууцагаан сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	103,121,305.56	75,893,455.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр, хураамж	99,274,305.56	75,893,455.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	500,000.00	00.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	27,000.00	00.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	60,000.00	00.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	3,260,000.00	00.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	442,958,853.94	408,370,796.82
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	50,105,200.00	101,753,420.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	392,853,653.94	306,617,376.82
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	29,931,198.00	42,456,750.72
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	23,899,300.00	3,228,000.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	00.00	500,000.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	22,339,300.00	00.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,560,000.00	2,728,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	6,031,898.00	39,228,750.72
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	5,923,787.50	39,226,589.72
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	-232,861,444.72	-35,011,042.10
145	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН	00.00	36,180,000.00
145002	Үндсэн хөрөнгө, бараа материал худалдсаны олз	00.00	36,180,000.00
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	00.00	6,961,918.48
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	00.00	579,000.00
225005	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал	00.00	6,382,918.48
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	00.00	29,218,081.52
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	-232,861,444.72	-5,792,960.58

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

/төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	546,181,158.50	808,417,148.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	1,000,000.00	211,220.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	1,000,000.00	211,220.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	1,000,000.00	211,220.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	1,000,000.00	211,220.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	545,181,158.50	808,205,928.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	102,530,858.50	33,341,328.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	5,240,000.00	00.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	97,290,858.50	33,341,328.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	442,650,300.00	774,864,600.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	442,650,300.00	774,864,600.00
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	533,240,199.50	798,917,248.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	533,240,199.50	798,917,248.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	503,309,001.50	755,860,497.28
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	248,777,290.22	403,708,853.12
210101	Үндсэн цалин	194,502,181.22	284,814,000.00
210102	Нэмэгдэл	31,966,314.00	118,894,853.12

Бууцагаан сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
210104	Урамшуулал	2,132,156.00	00.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	20,176,639.00	00.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	30,854,599.88	50,478,900.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	20,072,419.81	34,325,600.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,258,608.29	4,038,300.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,309,997.45	3,230,600.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	458,326.02	807,700.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	4,755,248.31	8,076,700.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	34,936,176.40	46,912,077.16
210301	Гэрэл, цахилгаан	7,079,676.40	12,597,901.16
210302	Түлш, халаалт	27,856,500.00	33,314,476.00
210303	Цэвэр, бохир ус	00.00	999,700.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	48,454,329.00	78,123,780.00
210401	Бичиг хэрэг	1,848,600.00	3,169,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	37,387,979.00	61,169,630.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,039,500.00	1,513,150.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	7,499,600.00	11,672,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	678,650.00	600,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	00.00	600,000.00
210604	Урсгал засвар	00.00	600,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	3,061,000.00	6,543,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	3,061,000.00	6,543,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	101,888,160.00	81,964,237.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	97,737,160.00	77,515,237.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	500,000.00	500,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	27,000.00	27,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	60,000.00	60,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	3,564,000.00	3,562,000.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	00.00	300,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	35,337,446.00	87,529,650.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	35,337,446.00	87,529,650.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	29,931,198.00	43,056,750.72
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	23,899,300.00	3,828,000.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	22,339,300.00	00.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,560,000.00	3,828,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	6,031,898.00	39,228,750.72
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	5,923,787.50	39,226,589.72
213404	Хөрөнгийн	108,110.50	2,161.00
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	12,940,959.00	9,499,900.00
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	12,236,004.00	9,499,900.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	12,236,004.00	9,499,900.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	12,236,004.00	9,499,900.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	12,236,004.00	9,499,900.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	-12,236,004.00	-9,499,900.00
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	704,955.00	00.00
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	00.00	00.00
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	00.00	00.00

Бууцагаан сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
C01	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	520,400,904.00	419,183,106.19	1,558,731,105.60	2,498,315,115.79
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	520,400,904.00	419,183,106.19	1,558,731,105.60	2,498,315,115.79
C07	Тайлант үеийн үр дүн	500,000.00	00.00	-232,861,444.72	-232,361,444.72
C08	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	520,900,904.00	419,183,106.19	1,325,869,660.88	2,265,953,671.07
D01	2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	520,900,904.00	419,183,106.19	1,325,869,660.88	2,265,953,671.07
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	00.00	00.00	35,472.00	35,472.00
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	520,900,904.00	419,183,106.19	1,325,905,132.88	2,265,989,143.07
D04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт	00.00	-35,472.00	00.00	-35,472.00
D08	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	00.00	-5,792,960.58	-5,792,960.58
D09	2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	520,900,904.00	419,147,634.19	1,320,112,172.30	2,260,160,710.49

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/төгрөгөөр/

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Тайлант оны			
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
1	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл				
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	790,306,300.00	735,849,230.28	54,457,069.72	93.1
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	790,306,300.00	735,849,230.28	54,457,069.72	93.1
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	755,136,700.00	732,021,230.28	23,115,469.72	96.9
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	403,832,000.00	403,708,853.12	123,146.88	100.0
210101	Үндсэн цалин	284,814,000.00	284,814,000.00	0.00	100.0
210102	Нэмэгдэл	119,018,000.00	118,894,853.12	123,146.88	99.9
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	50,478,900.00	50,478,900.00	0.00	100.0
210201	Тэтгэврийн даатгал	34,325,600.00	34,325,600.00	0.00	100.0
210202	Тэтгэмжийн даатгал	4,038,300.00	4,038,300.00	0.00	100.0
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,230,600.00	3,230,600.00	0.00	100.0
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	807,700.00	807,700.00	0.00	100.0
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	8,076,700.00	8,076,700.00	0.00	100.0
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	53,074,100.00	46,912,077.16	6,162,022.84	88.4
210301	Гэрэл, цахилгаан	18,750,000.00	12,597,901.16	6,152,098.84	67.2
210302	Түлш, хагаалт	33,324,100.00	33,314,476.00	9,624.00	100.0
210303	Цэвэр, бохир ус	1,000,000.00	999,700.00	300.00	100.0
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	77,628,200.00	77,523,780.00	104,420.00	99.9
210401	Бичиг хэрэг	3,207,000.00	3,207,000.00	0.00	100.0
210402	Тээвэр, шатахуун	60,631,600.00	60,531,630.00	99,970.00	99.8
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,517,600.00	1,513,150.00	4,450.00	99.7
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	11,672,000.00	11,672,000.00	0.00	100.0
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	600,000.00	600,000.00	0.00	100.0
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	600,000.00	600,000.00	0.00	100.0
210604	Урсгал засвар	600,000.00	600,000.00	0.00	100.0
2107	Томилолт, зочны зардал	6,543,500.00	6,543,000.00	500.00	100.0
210702	Дотоод албан томилолт	6,543,500.00	6,543,000.00	500.00	100.0
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	75,449,000.00	58,724,970.00	16,724,030.00	77.8
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	71,000,000.00	54,275,970.00	16,724,030.00	76.4
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	500,000.00	500,000.00	0.00	100.0
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	27,000.00	27,000.00	0.00	100.0
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	60,000.00	60,000.00	0.00	100.0
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	3,562,000.00	3,562,000.00	0.00	100.0
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	300,000.00	300,000.00	0.00	100.0

Бууцагаан сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Тайлант оны			
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	87531000.00	87529650.00	1,350.00	100.0
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	87,531,000.00	87,529,650.00	1,350.00	100.0
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	35,169,600.00	3,828,000.00	31,341,600.00	10.9
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	35,169,600.00	3,828,000.00	31,341,600.00	10.9
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	31,339,600.00	00.00	31,339,600.00	0.0
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	3,830,000.00	3,828,000.00	2,000.00	99.9
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	790,306,300.00	775,075,820.00	15,230,480.00	98.1
1320	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	789,306,300.00	774,864,600.00	14,441,700.00	98.2
132001	Орон нутгийн төсвөөс	789,306,300.00	774,864,600.00	14,441,700.00	98.2
120004	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	1,000,000.00	211,220.00	788,780.00	21.1
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	1,000,000.00	211,220.00	788,780.00	21.1
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	23.00	22.00	1.00	95.7
620001	Удирдах ажилтан	09.00	09.00	0.00	100.0
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	10.00	09.00	1.00	90.0
620003	Үйлчлэх ажилтан	02.00	02.00	0.00	100.0
620004	Гэрээт ажилтан	02.00	02.00	0.00	100.0
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	23.00	22.00	1.00	95.7
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	07.00	06.00	1.00	85.7
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	06.00	06.00	0.00	100.0
650010	Гэрээт ажилтан	02.00	02.00	0.00	100.0
650011	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	08.00	08.00	0.00	100.0

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	Тайлант он /төгрөгөөр/
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	35,909,128.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	35,909,128.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	35,906,967.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	600,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	600,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	35,306,967.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	35,306,967.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	2,161.00
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	2,161.00
213405	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	2,161.00
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	35,909,128.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	35,909,128.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	35,909,128.00

Гурав . АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 117,904.0 мянган төгрөгийн 4 алдаа¹ илэрснээс аудитын явцад залруулав. Үүнд:

1. Байгаль хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардлаас био технологийн арга хэмжээнд зориулан хүлээн авсан 19,000.0 мянган төгрөгийн өвс тэжээл болон 4,000.0 мянган төгрөгийн хээрийн мэргэчтэй тэмцэх шувууны суудал, 2,753.1 мянган төгрөгийн Цагаан голын эхийг хамгаалах цэвэрлэх ажлыг хүлээн аваагүй, үр дүнг тооцоогүй, хөрөнгөд бүртгээгүй байгаа нь УСНББОУС-1 Толилуулга ба тодруулга, мөн иж бүрэн байх гэсэн батламж мэдэгдэлтэй нийцэхгүй байна.

2. Тайлант хугацааны нярвын тайлан нь санхүүгийн тайлангаас орлого 26,557.0 мянган төгрөгөөр дутуу, зарлага 26,324.5 дутуу, эцсийн үлдэгдэл 232.5 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй илэрхийлэгдсэн байгаа нь УСНББОУС-12 Бараа материал, мөн иж бүрэн байх, үнэлгээ ба хуваарилалт гэсэн батламж мэдэгдэлтэй нийцэхгүй байна.

3. Тухайн байгууллагад бүртгэлтэй боловч биетээр байхгүй 36,180.0 мянган төгрөгийн өртөг бүхий моторыг авлагаар тусгах албан бичиг ирсний дагуу дээрх авлагыг хувь хүнд олгосон зээлийн авлага гэж ангилал буруу бүртгэсэн байгаа нь УСНББОУС-1 Толилуулга ба тодруулга, ангилал гэсэн батламж мэдэгдэлтэй нийцэхгүй байна.

4. Тайлант онд 3,089.4 мянган төгрөгийн 3 гүйлгээг шууд зардалд бичсэн байгаа нь УСНББОУС-1 Толилуулга ба тодруулга, ангилал гэсэн батламж мэдэгдэлтэй нийцэхгүй байна.

Аудитаар нийт 322,299.1 мянган төгрөгийн 15 зөрчил² илэрснээс 7,056.4 мянган төгрөгийн 4 зөрчилд төлбөрийн акт тогтоож, 218,035.6 мянган төгрөгийн зөрчлийг арилгах 9 албан шаардлага, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх 97,207.1 мянган төгрөгийн 2 заалт бүхий зөвлөмж өгсөн.

Нийт илрүүлсэн алдаа, зөрчлөөс 261,667.5 мянган төгрөгийн материаллагаар тооцсон залруулагдаагүй зөрчил нь бидний тогтоосон материаллаг байдлын түвшнээс 254,241.3 мянган төгрөгөөр их, материаллаг ба өргөн тархсан тул “Сөрөг” дүгнэлт өглөө.

3.1 Төлбөрийн акт

3.1. Бараа үйлчилгээний бусад зардлаас "Байгаль хамгаалъя" дэвжээ тэмцээнийг зардалд 340.0 мянга, шатахууны зардлаас нутгийн золголт, уралдаан тэмцээн, туршлага солилцох зэрэгт 2,374.5 мянган төгрөгийг албан үйлчилгээнээс бусад зориулалтаар зарцуулсан байна.

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1³, 16 дугаар зүйлийн 16.5.5⁴, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.2⁵, 15 дугаар зүйлийн 15.1.3⁶, 15.2.3⁷ гэсэн заалтуудыг зөрчиж байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Хууль тогтоомж зөрчиж зориулалт бусаар зарцуулсан 2,714.5 мянган төгрөгийг холбогдох буруутай албан тушаалтнаар буцаан төлүүлэх.

3.1.2 Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс Хүрээмарал, Бөмбөгөр сумдын 100 жилийн ойд 1,100,0 мянга, Монгол түмний харвуул их наадамд 1,000.0 мянга, аймгийн Мал эмнэлгийн 100 жилийн ойд зориулж 1,100.0 мянга нийт 3,200.0 мянган төгрөгийг анхан шатны баримтгүй зарцуулж, зарцуулалтын тайланг гаргаагүй байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.4⁸, 13.7⁹ дахь заалтуудыг зөрчиж байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Холбогдох хууль, тогтоомжийг зөрчиж, анхан шатны баримтгүй зарцуулсан 3,200.0 мянган төгрөгийг холбогдох буруутай албан тушаалтнаар буцаан төлүүлэх.

3.1.3 Тус сумын Засаг даргад шийдвэргүйгээр 4 дүгээр сард 526.1 мянган төгрөгийн үр дүнгийн урамшууллыг олгосон, мөн Засаг дарга нь 2023.06.08-ны өдөр томилолтын хуудаст өөрөө өөрийгөө томилж, өөртөө шийдвэр гарган 112.0 мянган төгрөгийн томилолт мөнгийг авсан байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.7¹⁰, Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1¹¹ гэсэн заалтыг зөрчиж байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Хууль тогтоомж зөрчиж илүү олгосон 638.1 мянган төгрөгийг сумын Засаг даргаар буцаан төлүүлэх.

3.1.4 Тайлант хугацааны түлш халаалтын зардлаас 236.3 мянга, шуудан холбоо интернэтийн төлбөрөөс 34.6 мянган төгрөгийг тээврийн хэрэгслийн даатгалд, бараа үйлчилгээний бусад зардлаас 232.9 мянган төгрөгийн сэлбэг хэрэгслийг төлж зардлыг зориулалт бусаар зарцуулсан байна.

Энэ нь 16 дугаар зүйлийн 16.5.5¹² дахь заалтыг зөрчиж байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Хууль тогтоомж зөрчиж зориулалт бусаар зарцуулсан 503.8 мянган төгрөгийг шийдвэр гаргасан холбогдох буруутай албан тушаалтнаар төлүүлэх.

³ Төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах

⁴ Батлагдсан төсвийн зориулалтын дагуу зарцуулах

⁵ Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын дарга, аймаг, сум, баг, нийслэл, дүүргийн Засаг даргаас бусад этгээд албан тушаалын суудлын автомашин ашиглахыг хориглоно.;

⁶ хууль тогтоомжид зааснаас өөр хэлбэрээр тэтгэмж, шагнал, урамшуулал, дэмжлэг олгох

⁷ сургалт, семинар, хурал, зөвлөгөөнийг цахим хэлбэрээр зохион байгуулж, бичиг хэрэг, тээвэр шатахуун, дотоод албан томилолт болон холбогдох бусад зардлыг хэмнэх.;

⁸ Аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага, нягтлан бодогч нь үйлдвэрлэл, үйлчилгээний шат дамжлага, аж ахуйн үйл ажиллагааны хүрээнд гарсан хөрөнгө, эх үүсвэрийн хөдлөл, өөрчлөлт бүрийг анхан шатны баримтад бичгээр болон цахимаар бичилт хийж баталгаажуулна

⁹ Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно

¹⁰ Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно

¹¹ Албан тушаалтан албан үүргээ гүйцэтгэхдээ өөрийн болон өөртэй нь хамаарал бүхий этгээдийн хувийн ашиг сонирхлыг хөндсөн захиргааны шийдвэр гаргах, удирдах, хяналт, шалгалт хийх, хариуцлага хүлээлгэх, гэрээ байгуулах, эдгээрийг хэлэлцэх, бэлтгэх, оролцох зэрэг үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно.

¹² Батлагдсан төсвийн зориулалтын дагуу зарцуулах

3.2 Албан шаардлага

3.2.1 Байгууллагын үндсэн үйл ажиллагаатай холбоотой буюу урьдчилан төлөвлөх боломжтой автомашины сэлбэг хэрэгслийг солиход зориулан нийт 3,580.0 мянган төгрөгийн сэлбэг хэрэгслийг Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс зарцуулсан байна.

Энэ нь Сангийн сайдын 2021 оны 61 дүгээр тушаалаар баталсан "Засаг даргын нөөц хөрөнгийг зарцуулах журам"-ын 2.1.5¹³ дахь заалттай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Цаашид засаг даргын нөөц хөрөнгийг урьдчилан төлөвлөж болох боломжтой арга хэмжээнд зарцуулдаг байдлыг таслан зогсоож, цаашид алдаа зөрчлийг дахин давтан гаргахгүй байх албан шаардлагыг хүргүүлэв.

3.2.2 Байгаль хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардлаас 5,298.0 мянган төгрөгийн 2 төсөл арга хэмжээ, нэмэлт санхүүжилтийн данснаас 2,700.0 мянган төгрөгийн нэг төсөл арга хэмжээг гүйцэтгүүлэх гэрээг багийн засаг дарга нартай хийж, санхүүжилтийг хувь хүний данс руу шилжүүлсэн бөгөөд тус ажлыг хүлээн авсан акт үйлдээгүй, гүйцэтгэсэн ажлын тайлан байхгүй, тухайн ажил хийгдсэн талаар нотлох баримт байхгүй байна.

Энэ нь Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1¹⁴, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1¹⁵ дэх заалттай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Хууль журам зөрчиж багийн засаг дарга нартай гэрээ байгуулан ажил гүйцэтгүүлдэг байдлыг таслан зогсоож, зөрчлийг арилгах албан шаардлага хүргүүлэв.

3.2.3 Байгууллагын даргын 2023.12.11-ны өдрийн А/33 дугаар тушаалаар томилогдсон тооллогын комисс нь 129,805.5 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгө, 12,153.5 мянган төгрөгийн эргэлтийн хөрөнгийг тоолоогүй байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1¹⁶, 13.6¹⁷, 18.1¹⁸, 20 дугаар зүйлийн 20.1.4¹⁹, 20.2.6²⁰ дэх заалтуудыг зөрчиж байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Тооллогын комисс нь тооллогыг үнэн зөв тоолж, нягтлан бодогч тооцоо нийлж үлдэгдлийг баталгаажуулж, зөрчлийг арилгах албан шаардлага хүргүүлэв.

3.2.4 Байгууллагын өмч хамгаалах зөвлөл нь шинээр худалдан авсан 6032.8 мянган төгрөгийн сэлбэг хэрэгсэлд өмч хамгаалах зөвлөлийн дүгнэлт гаргаагүй байна.

¹³ энэ журмын 2.1.1, 2.1.2-т зааснаас бусад Засаг дарга хуулиар олгогдсон бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхтэй холбоотой урьдчилан төлөвлөж төсөвт тусгах боломжгүй байсан нэг удаагийн шинжтэй арга хэмжээг санхүүжүүлнэ.

¹⁴ Албан тушаалтан албан үүргээ гүйцэтгэхдээ өөрийн болон өөртэй нь хамаарал бүхий этгээдийн хувийн ашиг сонирхлыг хөндсөн захиргааны шийдвэр гаргах, удирдах, хяналт, шалгалт хийх, хариуцлага хүлээлгэх, гэрээ байгуулах, эдгээрийг хэлэлцэх, бэлтгэх, оролцох зэрэг үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно

¹⁵ Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно

¹⁶ Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно

¹⁷ Анхан шатны баримтын үнэн зөвийг түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн, шалгаж хүлээн авсан ажилтан хариуцна

¹⁸ Нягтлан бодох бүртгэлийг удирдан зохион байгуулах үүргийг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага хүлээнэ

¹⁹ хүчин төгөлдөр бус анхан шатны баримтаар, эсхүл анхан шатны баримтаар баталгаажаагүй ажил, гүйлгээг бүртгэхгүй байх

²⁰ Хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах

Энэ нь Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газрын 2018 оны "Өмч хамгаалах зөвлөлийн үйл ажиллагааны нийтлэг журам"-ын 3.13²¹ дахь заалттай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Байгууллагын авто тээврийн хэрэгсэлд хийсэн урсгал засвартай холбоотой тооцооллыг өмч хамгаалах зөвлөлөөр хэлэлцүүлэн дүгнэлт гаргуулж, зөрчлийг арилгах албан шаардлага хүргүүлэв.

3.2.5 Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс байгууллагын нярвын дансаар 24,886.6 мянган төгрөг, Баянбүрд багийн ойн үйл ажиллагаанд зарцуулахаар Хонгор ойл ХХК руу 1,001.8 мянга, дунд ангийн багш нарыг эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамрагдах, туршлага судлах хүсэлт тавьсны дагуу иргэн У.Даваасамбуугийн дансанд 1,000.0 мянга, тамгын газрын авто машинуудын сэлбэг худалдан авахад 3,850.0 мянган төгрөгийн гүйлгээг хүчин төгөлдөр бус зарлагын баримтыг үндэслэн хийсэн байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 35 дугаар зүйлийн 35.3²², Засгийн газрын 2023 оны 444 дүгээр тогтоолоор баталсан "Төрийн сангийн үйл ажиллагааны журам"-ын 3.4.23²³, 3.4.23.4²⁴ дахь заалтыг зөрчиж байна. дахь заалтыг тус тус зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн сангийн үйл ажиллагааны журмыг зөрчсөн холбогдох буруутай этгээдэд хариуцлага тооцон, төсвийг байгууллагын нярвын дансаар дамжуулан зарцуулдаг байдлыг таслан зогсоож, зарцуулалтын тайланг гарган зөрчлийг арилгах албан шаардлага өгөв.

3.2.6 Тус байгууллага нь тайлант оны 2,143.4 мянган төгрөгийн өглөгийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6.4.8²⁵ дахь заалт, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2.5²⁶ дахь заалттай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Авлаг, өглөгийг үнэн зөв тооцоолж, тухай бүр нь тооцоо нийлж, үлдэгдлийг баталгаажуулан өр төлбөрийг барагдуулж, цаашид алдаа зөрчлийг дахин давтан гаргахгүй байх албан шаардлагыг хүргүүлэв.

3.2.7 Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс 2023 оны 11 дүгээр сард 13,695.0 мянган төгрөгийн өвс тэжээлийг Арслант хүлэг ХХК-иас авсан бөгөөд гэрээ байгуулаагүй, тус өвс тэжээлийг хүлээн авсан акт үйлдээгүй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.2.6²⁷ дахь заалт, Сангийн сайдын 2017 оны 347 дугаар тушаалаар баталсан "Өмчийн бүх хэлбэрийн аж ахуйн нэгж, байгууллагад нийтлэг хэрэглэгдэх анхан шатны бүртгэлийн маягтыг нөхөх заавар"-ын 3.1²⁸ дэх заалттай нийцэхгүй байна.

²¹ Өмч хамгаалах зөвлөл нь хуулийн этгээдийн тээврийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн ашиглалт, сэлбэг эд ангийг солих, барилга байгууламжийн их засвар хийх тохиолдолд батлагдсан норм норматив, стандартыг мөрдүүлэх, барилгын болон техникийн хувийн хэрэгт нь баяжилт хийлгэх зэргээр хяналт тавьж ажиллана

²² Санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын зөвшөөрлөөр банканд тусдаа данс нээснээс бусад тохиолдолд төсөвт хамаарах бүх гүйлгээг Төрийн сангийн нэгдсэн дансаар гүйцэтгэнэ

²³ Дараахаас бусад тохиолдолд зарлагын гүйлгээг гаргахыг зөвшөөрнө

²⁴ энэ журмын 3.4.7-3.4.8-д заасан үндэслэх баримт дутуу, иж бүрдэл бүрэн бус;

²⁵ төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх.

²⁶ хуваарьт болон хугацаа хэтэрсэн өр төлбөрийг жилийн төсөвтөө бүрэн тусгаж өр төлбөр барагдуулах төлөвлөгөө, хуваарь баталж хэрэгжүүлэх

²⁷ төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр худалдан авах бараа, ажил, үйлчилгээний гүйцэтгэлийн санхүүжилтийг бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагааны гэрээ, төлбөрийн хуваарийг үндэслэн санхүүжүүлэх

²⁸ Бэлтгэн нийлүүлэгч байгууллагаас ирж байгаа бараа, материалын үнэ бүхий зүйлс, тоо хэмжээ, зэрэг дугаарын хувьд дагалдан ирсэн баримттайгаа тохирохгүй байх, хайрцаг, сав, баглаа боодол, лоц, ломбо задарч гэмтсэн үед эд хариуцагч санхүүгийн албанд мэдэгдэж байгууллагаас мэргэжлийн хүмүүсийн бүрэлдэхүүнтэй комисс томилуулж "Бараа, материал хүлээн

Шийдвэрлэсэн нь: Төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж буй төсөл арга хэмжээнд худалдан худалдан авах гэрээ байгуулж, хүлээн авсан бараа материалыг холбогдох журмын дагуу хүлээн авч, цаашид алдаа зөрчлийг дахин давтан гаргахгүй байх албан шаардлагыг хүргүүлэв.

3.2.8 Баянхонгор аймгийн Засаг даргын 2023.10.17-ны өдрийн А/557 дугаар захирамжаар аймгийн Онцгой комиссоос нэг бүр нь 20.0 мянган төгрөгийн өртөг бүхий 100ш урьдчилан сэргийлэх эмчилгээний багц, аймгийн Сум дундын ойн ангиас хуваарилсан 5,889.0 мянган төгрөгийн өртөг бүхий тэжээлийг санхүүгийн тайланд бүртгээгүй, тооцоо нийлж баталгаажуулаагүй байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.4.1²⁹, 14.4.2³⁰ дахь заалттай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Байгууллагын хөрөнгөд бүртгээгүй 7,889.0 мянган төгрөгийн хөрөнгийг бүртгэж, цаашид алдаа зөрчлийг дахин давтан гаргахгүй байх албан шаардлагыг хүргүүлэв.

3.2.9 Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс Улаанбаатар хотод болсон "Эрдэнэ засгийн хошуу"-ны түүх судалгааны эрдэм шинжилгээний бага хурал зохион байгуулахад Кафейна ХХК-аас нэг бүр нь 75.0 мянган төгрөгийн өртөг бүхий 40 хүний хоолны зардалд 3,000.0 мянган төгрөгийн зарцуулсан, мөн сумын хүүхдийн цэцэрлэгийн эрхлэгчийг гадаад улсад туршлага судлах аялахад 1,000.0 мянган төгрөгийн тус тус зарцуулсан байна.

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.3³¹, 15.1.3³², 15 дугаар зүйлийн 15.2.3³³ дахь заалттай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төсвийг үр ашигтай хэмнэлттэй байхаар зарцуулж, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг зөрчдөг байдлыг таслан зогсоож, цаашид алдаа зөрчлийг дахин давтан гаргахгүй байх албан шаардлагыг хүргүүлэв.

3.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Хууль тогтоомжийн хэрэгжилттэй холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтийг шалгахад хуулийн 6.4.3-д заасан "Тендерт шалгарсан болон шалгараагүй оролцогчийн талаарх товч мэдээлэл"-ийг байршуулаагүй байна.

Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 6.4.3³⁴ дэх заалттай нийцэхгүй байна.

авалтын баримт"-аар хүлээн авна. Комисс "Бараа, материал хүлээн авалтын баримт"-ыг асуултын дагуу 2 хувь нөхөн бичиж 1 хувийг дагалдан ирсэн баримтын хамт эд хариуцагчид, үлдэх хувийг тээвэрлэгчид өгнө.

²⁹ аж ахуйн бүх ажил, гүйлгээ;

³⁰ бүх хөрөнгө, хөрөнгө оруулалт, авлага;

³¹ Албан томилолтоор ажиллаж байгаа албан хаагчийн тээврийн хэрэгсэл, байр, хоолны зардлыг албан томилолтоор ажиллуулсан байгууллага төсөвлөж олгосон тохиолдолд энэ хуулийн 3.1-д заасан байгууллага, албан тушаалтнаар төлүүлэхийг хориглоно.

³² хууль тогтоомжид зааснаас өөр хэлбэрээр тэтгэмж, шагнал, урамшуулал, дэмжлэг олгох

³³ сургалт, семинар, хурал, зөвлөгөөнийг цахим хэлбэрээр зохион байгуулж, бичиг хэрэг, тээвэр шатахуун, дотоод албан томилолт болон холбогдох бусад зардлыг хэмнэх;;

³⁴ тендерийн баримт бичиг, тендер шалгаруулалтыг явуулах журам, тендерийн урилга, тендерт оролцохыг сонирхогчид тавих шалгуур үзүүлэлт, тендерт шалгарсан болон шалгараагүй оролцогчийн талаарх товч мэдээлэл, шалгарсан болон шалгараагүй хуулийн үндэслэл, шалтгаан;

Өгсөн зөвлөмж: Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтийг шалгахад хуулийн 6.4.3-д заасан мэдээллийг Шилэн дансны цахим хуудаст бүрэн мэдээлэх зөвлөмжийг хүргүүлэв.

2. Зардлын данстай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Тус байгууллагын төсөвт хоолны хөнгөлөлтийг батлаагүй байхад байгууллагын даргын 2023.10.23-ны өдрийн Б/38 дугаар тушаалаар 36,575.5 мянган төгрөгийн хоолны хөнгөлөлтийг байгууллагын дотоод журмыг үндэслэн цалингийн хэмнэлтээс олгосон байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 16.5.5 “Батлагдсан төсвийн зориулалтын дагуу зарцуулах”, 6.4.1 “Төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах” гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Хоолны хөнгөлөлтийг олгохдоо цалингийн хэмнэлтээс бөөнөөр нь олгодог байдлыг таслан зогсоож, дотоод журамд заасны дагуу хоолны хөнгөлөлтийг оны эхнээс сар бүр олгохоор төлөвлөлтийг хийх зөвлөмжийг хүргүүлэв.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2023 оны 05 дугаар сарын 15 -ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

Дөрөв. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		/мянган төгрөгөөр/			
							Үүнээс			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Залруулсан	Залруулаагүй		
Санхүүгийн тайланд буруу бүртгэсэн	2	39,269.4			2	39,269.4	2	39,269.4		
Санхүүгийн тайланд бүртгээгүй	2	78,634.6	2	78,634.6			2	78,634.6		
Дүн	4	117,904.0	2	78,634.6	2	39,269.4	4	117,904.0		

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		/мянган төгрөгөөр/							
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн		
Бараа үйлчилгээний бусад зардлаас "Байгаль хамгаалъя" дэвжээ тэмцээнийг зардалд 340.0 мянга, шатахууны зардлаас нутгийн золголт, уралдаан тэмцээн, туршлага солилцох зэрэгт 2,374.5 мянган төгрөгийг албан үйлчилгээнээс бусад зориулалтаар зарцуулсан байна.	1	2,714.5	1	2,714.5						
Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс Хүрээмарал, Бөмбөгөр сумдын 100 жилийн ойд 1,100,0 мянга,	1	3,200.0	1	3,200.0						

Бууцагаан сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Монгол түмний харвуул их наадамд 1,000.0 мянга, аймгийн Мал эмнэлгийн 100 жилийн ойд зориулж 1,100.0 мянга нийт 3,200.0 мянган төгрөгийг анхан шатны баримтгүй, зарцуулалтын тайланг гаргаагүй байна.								
Тус сумын Засаг даргад шийдвэргүйгээр 4 дүгээр сард 526.1 мянган төгрөгийн үр дүнгийн урамшууллыг олгосон, мөн Засаг дарга нь 2023.06.08-ны өдөр томилолтын хуудаст өөрөө өөрийгөө томилж, өөртөө шийдвэр гарган 112.0 мянган төгрөгийн томилолт мөнгийг авсан байна.	1	638.1	1	638.1				
Тайлант хугацааны түлш халаалтын зардлаас 236.3 мянга, шуудан холбоо интернэтийн төлбөрөөс 34.6 мянган төгрөгийг тээврийн хэрэгслийн даатгалд, бараа үйлчилгээний бусад зардлаас 232.9 мянган төгрөгийн сэлбэг хэрэгслийг төлж зардлыг зориулалт бусаар зарцуулсан байна.	1	503.8	1	503.8				
Байгууллагын үндсэн үйл ажиллагаатай холбоотой буюу урьдчилан төлөвлөх боломжтой автомашины сэлбэг хэрэгслийг солиход зориулан нийт 3,580.0 мянган төгрөгийн сэлбэг хэрэгслийг Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс зарцуулсан байна.	1	3,580.0			1	3,580.0		
Байгууллагын даргын 2023.12.11-ны өдрийн А/33 дугаар тушаалаар томилогдсон тооллогын комисс нь 129,805.5 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгө, 12,153.5 мянган төгрөгийн эргэлтийн хөрөнгийг тоолоогүй байна.	1	141,959.0			1	141,959.0		
Байгууллагын өмч хамгаалах зөвлөл нь шинээр худалдан авсан 6,032.8 мянган төгрөгийн сэлбэг хэрэгсэлд өмч хамгаалах зөвлөлийн дүгнэлт гаргаагүй байна.	1	6,032.8			1	6,032.8		
Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс байгууллагын нярвын дансаар 24,886,600 /хорин дөрвөн сая найман зуун наян зургаан мянга зургаан зуун/ төгрөг, Баянбүрд	1	30,738.4			1	30,738.4		

Бууцагаан сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
багийн ойн үйл ажиллагаанд зарцуулахаар Хонгор ойл ХХК руу 1,001,800 /нэг сая нэг мянга найман зуун/ төгрөг, дунд ангийн багш нарыг эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамрагдах, туршлага судлах хүсэлт тавьсны дагуу иргэн У.Даваасамбуугийн дансанд 1,000,000 /нэг сая/ төгрөг, тамгын газрын авто машинуудын сэлбэг худалдан авахад 3,850,000 /гурван сая найман зуун тавин/ мянган төгрөгийн гүйлгээг хүчин төгөлдөр бус зарлагын баримтыг үндэслэн хийсэн байна.								
Тус байгууллага нь тайлант оны 2,143.4 мянган төгрөгийн өглөгийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй байна.	1	2,143.4			1	2,143.4		
Тус байгууллагын төсөвт хоолны хөнгөлөлтийг батлаагүй байхад байгууллагын даргын 2023.10.23-ны өдрийн Б/38 дугаар тушаалаар 36,575.5 мянган төгрөгийн хоолны хөнгөлөлтийг байгууллагын дотоод журмыг үндэслэн цалингийн хэмнэлтээс олгосон байна.	1	36,575.5					1	36,575.5
Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс 2023 оны 11 дүгээр сард 13,695.0 мянган төгрөгийн өвс тэжээлийг Арслант хүлэг ХХК-иас авсан бөгөөд гэрээ байгуулаагүй, тус өвс тэжээлийг хүлээн авсан акт үйлдээгүй байна.	1	13,695.0			1	13,695.0		
Баянхонгор аймгийн Засаг даргын 2023.10.17-ны өдрийн А/557 дугаар захирамжаар аймгийн Онцгой комиссоос нэг бүр нь 20.0 мянган төгрөгийн өртөг бүхий 100ш урьдчилан сэргийлэх эмчилгээний багц, аймгийн Сум дундын ойн ангиас хуваарилсан 5,889.0 мянган төгрөгийн өртөг бүхий тэжээлийг санхүүгийн тайланд бүртгээгүй, тооцоо нийлж баталгаажуулаагүй байна.	1	7,889.0			1	7,889.0		
Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс Улаанбаатар хотод болсон "Эрдэнэ засгийн хошуу"-ны түүх	1	4,000.0			1	4,000.0		

Бууцагаан сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
судалгааны эрдэм шинжилгээний бага хурал зохион байгуулахад Кафейна ХХК-аас нэг бүр нь 75.0 мянган төгрөгийн өртөг бүхий 40 хүний хоолны зардалд 3,000.0 мянган төгрөгийн зарцуулсан, мөн сумын хүүхдийн цэцэрлэгийн эрхлэгчийг гадаад улсад туршлага судлах аялахад 1,000.0 мянган төгрөгийн тус тус зарцуулсан байгаа нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.3, 15 дугаар зүйлийн 15.1.3, 15.2.3 дахь заалтуудыг зөрчиж байна.								
Нийт дүн	13	253,669.5	4	7,056.4	8	210,037.6	1	36,575.5

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуультай холбоотой зөрчил								
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтийг шалгахад хуулийн 6.4.3-д заасан "Тендерт шалгарсан болон шалгараагүй оролцогчийн талаарх товч мэдээлэл"-ийг байршуулаагүй байна.	1	60,631.6					1	60,631.6
Байгаль хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардлаас 5,298.0 мянган төгрөгийн 2 төсөл арга хэмжээ, нэмэлт санхүүжилтийн данснаас 2,700.0 мянган төгрөгийн нэг төсөл арга хэмжээг гүйцэтгүүлэх гэрээг багийн засаг дарга нартай хийж, санхүүжилтийг хувь хүний данс руу шилжүүлсэн бөгөөд тус ажлыг хүлээн авсан акт үйлдээгүй, гүйцэтгэсэн ажлын тайлан байхгүй, тухайн ажил хийгдсэн талаар нотлох баримт байхгүй байна.	1	7,998.0			1	7,998.0		
Дүн	2	68,629.6			1	7,998.0	1	60,631.6

Тав. Төсвийн захирагчийн ангиллаар аудитад хамрагдсан байдал ба санал дүгнэлтийн талаарх мэдээлэл

№	Төсвийн захирагчийн ангилал	Аудитад хамрагдах	Байгууллага, нэгжийн тоо			Санал дүгнэлтийн хэлбэр			
			Үүнээс: Аудит хийсэн хэлбэр			Зөрчилгүй	Хязгаарлалтай	Сөрөг	Дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан
А	1	2	3	4	5				
1	ТШЗ		1					1	
2	Төсөл, хөтөлбөр								
3	ЗГТС								
4	ТТЗ								
5	ТЕЗ								
	НИИТ		1					1	

-----oO-----